

HET VORDEREN VAN BILLIJKE GENOEGDOENING¹

I. Introductie

1. De toekenning van billijke genoegdoening is geen automatisch gevolg van de vaststelling door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens van een schending van één van de rechten beschermd door het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens of door één van zijn Protocollen. Dit blijkt al duidelijk uit de tekst van Artikel 41, die bepaalt dat het Hof alleen billijke genoegdoening zal toekennen indien het nationale recht slechts gedeeltelijk rechtsherstel toelaat, en zelfs dan slechts “indien nodig” (*if necessary* in de Engelse tekst en *s’il y a lieu* in de Franse tekst).
2. Voorts zal het Hof alleen genoegdoening toekennen die “billijk” is (just in de Engelse tekst en *équitable* in de Franse tekst) onder de gegeven omstandigheden. Derhalve zal het Hof acht slaan op de bijzondere feiten van elke zaak. Het Hof kan besluiten dat de erkenning dat een Verdragschending heeft plaatsgevonden op zichzelf voldoende billijke genoegdoening biedt, zonder dat het nodig is verdere financiële genoegdoening toe te wijzen. Om redenen van billijkheid kan het Hof ook een kleiner bedrag toekennen dan de werkelijk opgelopen schade of de werkelijke kosten en uitgaven, of zelfs geen enkele genoegdoening. Dit kan, bijvoorbeeld, het geval zijn wanneer in de situatie waarover geklaagd wordt het bedrag van de schade of de hoogte van de kosten te wijten zijn aan schuld van de verzoeker. Bij de vaststelling van het bedrag van de genoegdoening kan het Hof ook de respectievelijke posities, van de verzoeker als benadeelde partij en de Verdragsluitende Partij als verantwoordelijke voor het algemeen belang, in overweging nemen. Tot slot zal het Hof doorgaans rekening houden met de lokale economische omstandigheden.
3. Wanneer het Hof onder Artikel 41 een schadevergoeding toekent, kan het besluiten de nationale normen als leidraad te nemen. Het Hof is echter nooit aan deze normen gebonden.
4. Verzoekers worden erop gewezen dat naleving van de formele en inhoudelijke eisen die uit het Verdrag en het Reglement van het Hof (*Rules of Court, Règlement de la Cour*) voortvloeien een voorwaarde is voor de toekenning van billijke genoegdoening.

II. Het vorderen van billijke genoegdoening: formele vereisten

5. Termijnen en andere formele vereisten voor het vorderen van billijke genoegdoening zijn vastgelegd in artikel 60 van het Reglement van het Hof dat, voor zover relevant, als volgt bepaalt:

”1. Een verzoeker die onder Artikel 41 van het Verdrag billijke genoegdoening wenst te verkrijgen, in het geval het Hof een schending vaststelt van zijn of haar rechten onder het Verdrag, moet daartoe een specifieke vordering indienen.

2. De verzoeker moet per onderdeel alle bijzonderheden van de vordering alsmede de relevante ondersteunende documenten indienen binnen de termijn die is vastgesteld voor de indiening van verzoekers opmerkingen over de gegrondheid van zijn of haar verzoekschrift tenzij anders is bepaald door de President van de Kamer.

3. Wanneer de verzoeker niet voldoet aan de vereisten welke in de vorige paragrafen zijn opgenomen, kan de Kamer de vordering geheel of ten dele afwijzen.

...”

---

¹ Aanwijzing voor de praktijk uitgegeven door de President van het Hof ingevolge artikel 32 van het Reglement van het Hof op 28 maart 2007.

Het Hof vereist derhalve een specifieke vordering die onderbouwd wordt door passende bewijsstukken; zonder deze zal het geen schadevergoeding toekennen. Het Hof zal tevens vorderingen afwijzen die wel op het aanvraagformulier zijn geformuleerd maar niet opnieuw zijn ingediend in de juiste fase van de procedure alsmede vorderingen die buiten de termijn zijn ingediend.

III. Het vorderen van billijke genoegdoening: inhoudelijke vereisten

6. Billijke genoegdoening kan onder Artikel 41 van het Verdrag worden toegewezen voor:

- a) materiële schade;
- b) immateriële schade; en
- c) kosten en uitgaven.

1. Schade: algemeen

7. Tussen de gevorderde schade en de vermeende schending moet een duidelijk causaal verband vastgesteld worden. Met een slechts gering verband tussen de vermeende schending en de schade neemt het Hof geen genoegen, evenmin als met speculatie over mogelijk geleden schade.

8. Compensatie voor schade kan toegekend worden voor zover de schade voortvloeit uit de vastgestelde schending. Geen schadevergoeding zal worden toegekend voor schade die veroorzaakt is door gebeurtenissen of situaties waarvan niet is vastgesteld dat zij een schending van het Verdrag opleveren, noch voor schade in verband met klachten die in een eerder stadium van de procedure niet-ontvankelijk zijn verklaard.

9. Het doel van de toekenning van vergoeding voor schade door het Hof is om de verzoeker schadeloos te stellen voor de werkelijke nadelige gevolgen van een schending. Het is niet de bedoeling de verantwoordelijke Verdragsluitende Partij te straffen. Het Hof heeft het daarom tot dusver ongepast geoordeeld om vorderingen tot schadevergoeding toe te kennen wanneer die werden aangeduid met kwalificaties als “bestraffend”, “verzwaard” of “afschrikwekkend”.

2. Materiële schade

10. Met betrekking tot materiële schade geldt het principe dat de verzoeker, voor zover mogelijk, in de positie moet worden gebracht waarin hij of zij zich zou hebben bevonden indien de schending niet had plaatsgevonden, met andere woorden *restitutio in integrum*. Dit kan betrekking hebben op compensatie voor daadwerkelijk geleden verlies (*damnum emergens*) en in de toekomst te verwachten verlies of gederfde winst (*lucrum cessans*).

11. Het is aan de verzoeker om aan te tonen dat de materiële schade een gevolg is van de vermeende schending of schendingen. Om niet alleen het bestaan maar ook het beloop of de hoogte van de schade zo goed mogelijk te bewijzen, dient de verzoeker alle relevante documenten te overleggen.

12. Doorgaans zal de door het Hof toegekende schadevergoeding overeen komen met het volledig berekende beloop van de schade. Echter, wanneer de werkelijke schade niet exact berekend kan worden, zal het Hof een schatting maken op basis van de feiten die het ter beschikking heeft. Zoals hierboven aangeduid in paragraaf 2, is het tevens mogelijk dat het Hof om redenen van billijkheid een lager bedrag toekent dan het volledige beloop van de schade.

3. Immateriële schade

13. De door het Hof toegekende schadevergoeding voor immateriële schade is bedoeld om te voorzien in financiële compensatie voor bijvoorbeeld geestelijk of lichamelijk lijden.

14. Het ligt in de aard van immateriële schade dat het zich niet leent voor exacte berekening. Wanneer het bestaan van immateriële schade is vastgesteld, en wanneer het Hof overweegt dat een

geldelijke vergoeding nodig is, zal het op billijke gronden een afweging maken met inachtneming van de principes die uit zijn jurisprudentie voortvloeien.

15. Verzoekers die compensatie voor immateriële schade wensen, wordt verzocht om een bedrag te specificeren dat, huns inziens, billijk is. Verzoekers die menen slachtoffer te zijn van meer dan één schending kunnen hetzij een totaal bedrag dat alle vermeende schendingen omvat, hetzij een apart bedrag met betrekking tot elke vermeende schending vorderen.

4. Kosten en uitgaven

16. Het Hof kan terugbetaling aan een verzoeker bevelen van de kosten en uitgaven die hij of zij heeft moeten maken – ten eerste op nationaal niveau, en vervolgens in de procedure voor het Hof – om de schending te voorkomen of om voor die schending vergoeding te verkrijgen. Zulke kosten en uitgaven omvatten over het algemeen de kosten voor juridische bijstand, griffierechten en dergelijke. Zij kunnen ook reis- en verblijfkosten omvatten, in het bijzonder als deze zijn gemaakt om een zitting van het Hof bij te wonen.

17. Het Hof zal vorderingen ten aanzien van kosten en uitgaven alleen toekennen voor zover zij toe te schrijven zijn aan de schendingen die het heeft vastgesteld. Het Hof zal de vorderingen afwijzen voor zover zij betrekking hebben op klachten die niet hebben geleid tot de vaststelling van een schending, of op klachten die niet-ontvankelijk zijn verklaard. Om deze reden wordt verzoekers in overweging gegeven aparte onderdelen van de vordering te koppelen aan afzonderlijke klachten.

18. De kosten en uitgaven moeten werkelijk zijn gemaakt en gedaan. Dit betekent dat de verzoeker deze betaald heeft, of dat hij of zij gebonden is door een juridische of contractuele verplichting om deze te betalen. Eventuele bedragen voor rechtshulp betaald of betaalbaar gesteld door de nationale autoriteiten of door de Raad van Europa zullen hierop in mindering worden gebracht.

19. De kosten en uitgaven moeten noodzakelijk zijn geweest. Dit betekent dat deze onvermijdelijk waren om de schending te voorkomen of om er vergoeding voor te verkrijgen.

20. Het bedrag van de kosten en uitgaven moet redelijk zijn. Indien het Hof ze als buitensporig beoordeelt, zal het een schadevergoeding toekennen die, naar zijn eigen schatting, redelijk is.

21. Het Hof heeft bewijs zoals gespecificeerde rekeningen en facturen. Deze moeten voldoende gedetailleerd zijn, zodat het Hof kan vaststellen in hoeverre aan de bovenstaande voorwaarden is voldaan.

5. Informatie over de betaalwijze

22. Verzoekers wordt verzocht een bankrekening op te geven waarop zij wensen dat een toegekende schadevergoeding zal worden overgemaakt. Indien zij wensen dat bepaalde bedragen, zoals de vergoeding toegekend voor de kosten en uitgaven, apart betaald worden, rechtstreeks naar de bankrekening van de vertegenwoordiger bijvoorbeeld, dienen zij dit aan te geven.

IV. De vorm van de door het Hof toegekende schadevergoeding

23. De door het Hof eventueel toegekende vergoeding bestaat doorgaans uit een geldbedrag dat betaald wordt door de verwerende Verdragsluitende Partij aan de slachtoffer of slachtoffers van de vastgestelde schendingen. Alleen in zeer uitzonderlijke zaken kan het Hof overwegen een bijkomende maatregel op te leggen met als doel de betrokken schending te doen ophouden of te herstellen. Evenwel heeft het Hof de discretionaire bevoegdheid aanwijzingen te geven voor de tenuitvoerlegging van zijn uitspraak (Artikel 46 van het Verdrag).

24. Elke geldelijke schadevergoeding onder Artikel 41 zal doorgaans in euro's (EUR, €) worden uitgedrukt ongeacht de valuta waarin de verzoeker zijn of haar vordering uitdrukt. Indien de verzoeker moet worden uitbetaald in een andere valuta dan de euro, zal het Hof bepalen dat het toegekende bedrag wordt omgezet in die andere valuta naar de wisselkoers van de dag van betaling.

Indien nodig dient de verzoeker bij het formuleren van zijn of haar vordering rekening te houden met de eventuele consequenties van dit beleid gelet op de gevolgen van het omwisselen van in andere valuta uitgedrukte bedragen naar euro's of omgekeerd.

25. Het Hof zal ambtshalve een termijn stellen voor elke betaling die gemaakt moet worden. Deze termijn is over het algemeen drie maanden gerekend vanaf de datum dat de uitspraak definitief wordt. Bij overschrijding van de termijn zal het Hof bepalen dat verdragingsrente moet worden betaald; deze is doorgaans een enkelvoudige rente gelijk aan de marginale beleningsfaciliteit vastgesteld door de Europese Centrale Bank gedurende de overschrijdingsperiode vermeerderd met drie procentpunt.